

Lise Öğrencilerinin Coğrafya Dersine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi: Siirt Örneği

The Examination in Terms of Certain Variables of Attitude Towards Geography of High School Students: The Sample of Siirt

Nurettin ÖZGEN

Dr. Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, nozgen@dicle.edu.tr

Recep BİNDAK

Dr. Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü;n

rebindak@gantep.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Siirt il merkezinde lise öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumlarını belirlemek ve çeşitli değişkenlere göre karşılaştırmaktır. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, Kişisel Bilgiler Anketi ve Coğrafya Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Değişkenler için aritmetik ortalama ve standart sapmalar bulunmuştur. Değişkenler arasında fark olup olmadığı, 05 anlamlılık düzeyinde bağımsız t-testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmada öğrencilerin coğrafya tutumlarının; devam ettikleri lise, okudukları alan, cinsiyet, kardeş sayısı ve baba öğrenim durumu değişkenlerine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Coğrafya tutum ölçeği, Lise öğrencileri, Coğrafya eğitimi, Coğrafya

ABSTRACT

The aim of the study is to identify the attitude towards geography of high school students to find whether certain variables have impact on their attitudes. The data were collected by the use of survey questionnaire and the geography attitude scale. For the variables, the arithmetical mean and Standard deviation were calculated. One way of variance analyse and t-test were employed to identify any difference among variables. The data indicate that the xx and the variables analysed do not have any significant effects on the attitudes levels. There is a significant difference between high school students' toward geography attitude with respect to school, school departman, sex, the large of family and education level of parents.

Keywords: Geography Attitude Scale, High School Students, Geography Teaching, Geograph

SUMMARY

The aim of this study is to analyze how some variables affect the high school students' attitudes towards the geography lesson, these variables are; the students' gender, the kind of high school they attend, their departments, primary school diploma grades, the number of his or her siblings, their success at school, the parents' education status, economic condition of the family and the jobs wanted to be got by the students. The study comprises the students attending high school at the city center of Siirt in 2004-2005 education period. The sampling of this study is composed by 382 students attending those schools mentioned above. The data of the study is collected both with GAS (Geography Attitude Scale) developed by Özgen and dig. (2005) and personal

information survey that has 20 factors thought to be able to affect the attitudes (GAS was consisted of 20 articles). The collected data is put in order and analyzed statistically by using independent groups t-test and variant analysis methods. According to analysis results the attitudes of high school students' toward geography lesson are tried to be determined and the variance are taken into consideration while this is being done.

The Method

The model of the study is survey method. The descriptive survey tries to describe and explain what are the events, objects, beings, institutions, groups and many fields. (Karasar 1999)

The Universe and Sampling

The universe of the study is composed by the students attending high school at the city center of Siirt in 2004- 2005 education period. The sampling is composed by 382 students and these students are chosen by using simple stratified sampling.

The means to Collect Data

In this study survey is used to collect data. The means to collect data is consisted of two parts, in the first part there are personal variables and in the second part there is a 5 graded Likert type GAS that has 20 articles. In the study personal variables are independent variables and GA points are dependant variables. The findings about the reliability and validity of the scale are; Cronbach alpha coefficient for the whole scale is 0.92, test halving reliability is 0.91, test repetition reliability analyses is made fortnightly and reliability coefficient is 0.88. After the factor analysis, 20 articles that make up the GAS are categorized into 3 factors. These factors show total variance proportion, that is, 55.3 percent.

Collecting Data and Analysis of It

The means of collecting data are applied to the students in the semester of 2004- 2005 education periods. The collected data is graded and coded according to its survey features and these data is transferred into computer. For the analysis of the data Microsoft Excel and “SPSS for Windows” programs are used. The data is analyzed by using independent groups t-test, variant analysis and correlation methods.

The Limitations

- 1- The answers given by the students to the questions of the survey reflect their real condition.
- 2- The study is limited with the students included in sampling.
- 3- The means' of collecting data are personal information and geography attitude scale that has 20 articles.

The Result

In this study high school students' attitudes towards geography are analyzed. At the end of the study, it is determined that, the attitudes of the students towards geography lesson are varied according to their high schools and departments.

One of the important results of this study is that; the rural-origin students have positive attitudes to geography lesson.

When the attitudes of schoolboys and schoolgirls are compared, it is seen that, schoolboys have positive attitudes towards the lesson in question. On the other hand, it is also seen that the attitudes are not varied according to diploma primary school diploma grades of the students.

When the students are categorized according to their siblings' numbers and father educational level. The groups that have more siblings and low father educational level have positive attitudes towards geography lesson when compared with other groups. This shows us that the kids inhabiting or inhabited in rural places have more positive attitude and interest towards geography lesson and the same thing is valid for the kids whose families have rural origins

GİRİŞ

Coğrafya, insanla doğal ortam arasındaki karşılıklı etkileşimleri nedensellik ilkelerine bağlı kalarak ve çeşitli araştırma yöntemleri uygulayarak araştırıp inceleyen, elde ettiği sonuçları bir sentez halinde ortaya koyan, kendi içerisinde çok sayıda bilim dalından oluşan bir bilimler topluluğudur. Coğrafya yeryüzündeki tüm canlı ve cansız nesne ve olayları mekana ve aralarındaki ilişkilere bağlı olarak incelemektedir. Bu incelemede insanoğlunun yaşamış olduğu fiziki ve beşeri çevreden herhangi bir zarara sebep olmadan, azami ölçüde istifade edebilmesi ve karşılaşmış olduğu çeşitli problemlere çözüm önerileri geliştirebilmesi esas amacı oluşturmaktadır. Bu açıklamadan yola çıkarak coğrafya bilgisine bakıldığında bu bilginin ne kadar önemli olduğu görülmektedir (Özçağlar, 2003).

Coğrafya; yeryüzündeki doğal, beşeri ve ekonomik olayları, insanla ilişkiler kurarak inceleyen bir bilimdir (Doğanay, 2002). Coğrafya yeryüzündeki tüm canlı ve cansız nesne ve olayları mekana ve aralarındaki ilişkilere bağlı olarak incelemektedir. Bu incelemede insanoğlunun yaşamış olduğu fiziki ve beşeri çevreden herhangi bir zarara sebep olmadan, azami ölçüde istifade edebilmesi ve karşılaşmış olduğu çeşitli problemlere çözüm önerileri geliştirebilmesi esas amacı oluşturmaktadır. Bu açıklamadan yola çıkarak coğrafya bilgisine bakıldığında bu bilginin ne kadar önemli olduğu görülmektedir. Tüm bu öneminden dolayı gelişmek isteyen ülkeler, coğrafya biliminden çok yoğun bir şekilde istifade etmelidir. Sosyal, ekonomik ve çevresel

konular başta olmak üzere hemen tüm alanlarda coğrafya bilimi ve coğrafyacıardan istifade edildiği takdirde, bu alandaki problemlere etkin çözüm yolları geliştirilebilecektir.

Coğrafya biliminin doğru bir şekilde algılanması ve toplumun her kesiminde ihtiyaç duyulan problemlere çözüm yolları bulmak için kullanılabilmesinde en önemli konu şüphesiz ki eğitimidir. Her geçen gün yeni birtakım çevresel ve siyasal problemlerin yaşandığı dünyamızda coğrafya bilimine verilecek önem ölçüsünde coğrafya eğitimine de önem verilmeli, coğrafya biliminde kullanılan yaklaşım, araç gereç ve metotlar uygun yöntemlerle coğrafya eğitimine de yansıtılmalıdır. Bu tarzda verilecek bir coğrafya dersi vasıtasıyla öğrenciler ortaöğretimden sonra atılacakları hayata, coğrafi olarak ihtiyaç duyacakları her türlü bilgi ve beceriye sahip olabileceklerdir (Demirci, 2004).

Gelişmiş ülkelerde coğrafya öğretimi ilk ve ortaöğretimin en renkli ve öğrenciler tarafından en fazla sevilen derslerden birisi olmuştur. Şüphesiz ki bunun oluşmasında Türkiye'deki uygulamaların aksine, coğrafya derslerinin adeta öğrenci merkezli bir laboratuvar ve uygulama dersi olmasından kaynaklanmaktadır (Demirci, 2004).

Tutumlar kısaca, "oldukça organize olmuş uzun süreli duygu, inanç ve davranış eğilimi" şeklinde tanımlanmaktadır (Cüceloğlu,1996). Yapılan araştırmalar öğrencilerin belli bir derse yönelik duyuşsal özellikleri ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Öğrencilerin bir dersle ilgili duyuşsal özelliklerinin en önemli göstergelerinden birisi tutumlardır (Erden ve Akman, 1995).

Eğitim tutumları değiştirmede önemli bir araç olduğundan, öğretmenlerin kendi derslerine yönelik öğrenci tutumlarının ne olduğunu, nasıl ölçüleceğini bilmeleri eğitimin niteliğini arttırmada önemli bir etken olabilir. Bu da tutumların ölçülüp değerlendirilmesini, tutumlara yönelik araştırmaların yapılmasını kaçınılmaz hale getirmektedir.

Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının bilinmesi, coğrafya öğretiminin etkinliğini arttırması açısından önemli bir araç olabilir. Bu çalışmanın amacı liseye devam eden öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarını saptamak ve öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenlere göre incelemektir.

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Demirkaya, ve Arıbaş (2004)'ın Sosyal Bilgiler Eğitimi bölümünde okuyan öğrencilerin Coğrafya dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada; öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarını olumsuz yönde etkileyen en önemli hususların öğretmenlerin ders içerisindeki tutum ve performansları, derslerde yeterli teknolojik araç ve gereçlerin kullanılmaması v.b. olarak tespit etmişlerdir. Ayrıca Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının cinsiyete göre farklılık göstermediğini belirlemiştir.

İngiltere'de, PELLE, and Solomon'un (1996) yaptıkları araştırmaya göre ise (akt: Stephen Pui-Ming Yeung; 2004), kırsal yörede yaşayan öğrencilerin şehir öğrencilerine göre asit yağmuru gibi / çevre problemleri ile daha çok ilgili / duyarlı oldukları belirlenmiştir.

PROBLEM

Liseye devam eden öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumları nedir?

Alt Problemler

Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumları, cinsiyete, okudukları liseye, lise alanına, ilköğretim diploma notuna, kardeş sayısına, anne- baba eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Bu çalışmada betimsel- survey yöntemi kullanılmıştır. Betimleme survey; olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların “ne” olduğunu betimlemeye /açıklamaya çalışır (Karasar,1999).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2005– 2006 öğretim yılında Siirt il merkezindeki normal ve gündüz öğretim yapan düz liselerde okuyan öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemine basit tabakalama örnekleme yoluyla seçilen 382 öğrenci oluşturmuştur.

Veri Toplama aracı

Araştırmada veri toplamak amacıyla anket uygulanmıştır. Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel değişkenler yer almakta ikinci bölümde Coğrafya Tutum ölçeği bulunmaktadır. Coğrafyaya ilişkin tutum ölçeği, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olup güvenilirlik geçerliğine ilişkin bulgular bir başka çalışmada ele alınmıştır (Özgen ve Bindak; 2007). Ölçeğin güvenilirlik ve geçerliğine ilişkin şu bulgular elde edilmiştir: 20 maddeden oluşan ölçeğin alfa güvenilirlik katsayısı 0,92, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı 0,88 bulunmuştur. Ölçekte yanıtlar, 5'li Likert tipine uygun olarak yüksek puan (yüksek) olumlu tutumu gösterecek şekilde puanlanmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplama araçları, öğrencilere 2005-2006 öğretim yılı II. Yarıyılında uygulanmıştır. Toplanan veriler anket özelliklerine göre puanlanıp kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Araştırmada kişisel değişkenler bağımsız değişken CT puanları bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Araştırmada verilerin analizi için Microsoft Excel ve “SPSS for Windows” programları kullanılmıştır. Veriler, bağımsız gruplar t-testi, varyans analizi, korelasyon ve Tukey HSD testi teknikleri kullanılarak çözümlenmiştir.

Sayıtlar Sınırlılıklar

1. Öğrencilerin anketlere verdikleri cevaplar, onların gerçek durumlarını yansıtmaktadır.
2. Araştırma örnekleme alınan öğrenciler ile sınırlıdır.

Veri toplama aracı kişisel bilgiler ve 20 maddelik coğrafya tutum ölçeğinden oluşmuştur.

Tablo-1: Okullara göre öğrenci sayıları

	Kız 1,00	Erkek 2,00	Toplam
Merkez Lisesi	24	67	91
Şeref Lisesi	28	70	98
Gazi Lisesi	29	65	94
Siirt Lisesi	26	73	99
	107	275	382

BULGULAR

Bu bölümde coğrafya tutum ölçeğinden elde edilen puan ortalamalarının problem cümlesinde belirtilen değişkenlere göre karşılaştırılması yapılarak uygun başlıklar altında verilmiştir.

A) Devam ettikleri liseye göre öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumları

Coğrafya tutum ölçeğinden elde edilen ortalamaların öğrencilerin okudukları liseye göre dağılımına bakılmış ve sonuçlar Tablo 2' de sunulmuştur.

Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının okudukları liseye göre farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Tutum puan ortalamalarına bakıldığında en düşük tutum puan ortalaması Siirt Lisesi, en yüksek tutum puan ortalamasının Şeref Lisesi'nde okuyan öğrencilere ait olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Devam ettikleri okullara göre öğrencilerin tutum puan ortalamalarının karşılaştırılması.

	N	Ort.	Std. S.	F	P	Farkın kaynağı
1. Merkez lisesi	91	3,3538	,7510	16,779	0,000 fark var	2-1
2. Şeref Lisesi	98	3,9301	,5701			2-3
3. Gazi Lisesi	94	3,5995	,8756			2-4
4. Siirt Lisesi	99	3,1298	1,0398			
Toplam	382	3,5041	,8786			

Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda öğrencilerin tutumlarının okudukları liseye göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Tukey testi kullanılmış ve Şeref lisesinde okuyan öğrenciler ile diğer liselerde okuyan öğrencilerin tutumları arasında anlamlı derecede farklılık olduğu bulunmuştur. Okulların yer aldığı yerleşim yeri göz önüne alındığında Şeref Lisesi'ne devam eden öğrencilerin daha çok şehre sonradan yerleşen ailelere mensup olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum kırsal kökenli bireylerin coğrafya (dolayısıyla doğa) ile daha fazla ilgili olduklarını göstermektedir.

B) Öğrencilerin lisede okudukları alanlara göre coğrafya tutumları

Lise öğrencilerinin okudukları alanlara göre coğrafya tutum puan ortalamaları incelendiğinde sosyal alanında okuyan öğrencilerin tutum puan ortalamalarının diğer alanlarda okuyan öğrencilerin tutum puan ortalamalarından anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo- 3: Alanlara göre tutum puan ortalamaları

Alan	N	Ort.	Std. S.	f	p	Farkın kaynağı
1. TM	237	3,3116	,9201	21,035	0.000 fark vardır	2-1 2-3
2. Sosyal	127	3,8969	,6684			
3. Fen	18	3,2667	,7131			
Toplam	382	3,5041	,8786			

p<0.01

Liselerde coğrafya dersinin sosyal alan dersi olarak okutulduğu göz önüne alındığında bu farkın beklenen bir durum olduğu söylenebilir.

C) Cinsiyete Göre Öğrencilerin Coğrafya Tutumları

Lise öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla bağımsız t-testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo-4: Cinsiyete göre tutumlar

Cinsiyet	N	Ort.	Std. S.	t-değeri	P
1. Kız	107	3,3537	,9235	2.025	p<0.05
2. Erkek	275	3,5625	,8551		

Tablo 4'te görüldüğü gibi erkek öğrencilerin coğrafya tutum puan ortalamalarının kız öğrencilerin tutum puan ortalamasından anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durum erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre; daha çok okuryazar

olma oranının yanı sıra kırsal alanlardaki sosyo ekonomik faaliyetlerde de daha etkin bir şekilde rol oynamaları ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

D) Öğrencilerin Coğrafya Dersine Yönelik Tutumlarının İlköğretim Diploma Notlarına Göre Karşılaştırılması

Öğrenciler, ilköğretim diploma notlarına göre altı gruba ayrılmış ve grupların tutum puan ortalamaları karşılaştırılmıştır.

Tablo-5: İlköğretim diploma notuna göre öğrencilerin tutumları

Diploma Notu	N	Ort.	Std. Sapma	f değeri	P
1. 2.00- 2. 50	6	3,6250	1,2813	0.433	0.826 fark yoktur
2. 2.51- 3.00	32	3,6641	,5975		
3. 3.01- 3.50	80	3,5300	,8289		
4. 3.51- 4.00	123	3,5024	,8739		
5. 4.01- 4.50	89	3,4140	,9670		
6. 4.51- 5.00	52	3,5096	,9229		
Toplam	382	3,5041	,8786		

$p > 0.05$

Tek yönlü varyans analizi sonucunda, lise öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumlarının ilköğretim diploma notlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

E) Kardeş sayısına göre öğrencilerin coğrafyaya yönelik tutumları

Öğrenciler, kardeş sayılarına göre dört gruba ayrılmış ve bu grupların tutum puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Lise öğrencilerinin kardeş sayılarına göre coğrafya tutum puanları incelendiğinde kardeş sayısı fazla olanların tutumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 6).

Tablo 6: Kardeş sayılarına göre öğrencilerin tutumlarının karşılaştırılması

Kardeş Sayısı	N	Ort.	Std. Sapma	f	P	Farkın kaynağı
1. 1-2	23	3,2957	,9995	2,643	0,049 fark vardır	4-2 4-3
2. 3-4	83	3,3717	,9694			
3. 5-6	102	3,4324	,8632			
4. 7+	174	3,6368	,8110			
Toplam	382	3,5041	,8786			

p<0.05

Tek yönlü varyans analizi sonucuna göre kardeş sayısı fazla olanların tutumlarının diğerlerine göre tutumları anlamlı derecede daha yüksektir. Bilindiği gibi kırsal kökenli (yakın zamanlarda il merkezine göç eden nüfus) ailelerin çocuk sayısı daha fazladır. Kardeş sayısı fazla olanların ailelerinin kırsal kökenli olduğu gerçeği göz önüne alındığında kırsal kökenli bireylerin coğrafyaya yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu söylenebilir.

F) Anne öğrenim durumuna göre öğrencilerin coğrafyaya yönelik tutumları

Anne öğrenim durumuna göre öğrencilerin coğrafya tutum puan ortalamaları karşılaştırılmış ve elde edilen istatistiksel sonuçlar Tablo 7’te sunulmuştur.

Tablo 7: Anne öğrenim durumlarına göre öğrencilerin tutumlarının karşılaştırılması

Anne Öğrenim Durumu	N	Ort.	Std. Sapma	F	P
1.Okuryazar değil	248	3,5730	,8312	1,650	0,161
2.İlkokul	96	3,4250	,9420		
3.Ortaokul	21	3,3714	,9059		
4.Lise	13	3,1769	1,1984		
5.Üniversite	4	2,8875	,3860		
Toplam	382	3,5041	,8786		

p>0.05

Yapılan varyans analizi sonucuna göre anne öğrenim durumları farklı olan öğrencilerin tutumları arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Tablo incelendiğinde anne öğrenim durumu daha alt basamakta olan öğrencilerin tutum puan ortalamalarının göreceli olarak daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumun bizi bir önceki alt problem bulgusuna götürmesi bakımından ilginçtir. Zira anne öğrenim durumunun alt seviyede (düşük) olması öğrencinin kırsal kesim kökenli olduğuna bir işarettir.

G) Baba öğrenim durumuna göre öğrencilerin coğrafyaya yönelik tutumları

Baba öğrenim durumuna göre öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutum puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. İstatistiksel sonuçlar Tablo 8’te sunulmuştur.

Tablo 8: Baba öğrenim durumlarına göre öğrencilerin tutumlarının karşılaştırılması

Baba Öğrenim Durumu	N	Ort.	Std. Sapma	f	p	Farkın kaynağı
1.Okuryazar değil	69	3,6043	,7650	2,468	0,044	1-4 1-5
2.İlkokul	162	3,6003	,8105			
3.Ortaokul	67	3,4612	,9965			
4.Lise	68	3,3110	,9496			
5.Üniversite	16	3,0969	1,0032			
Toplam	382	3,5041	,8786			

P<0.05

Yapılan varyans analizi sonucuna göre baba öğrenim durumları farklı olan öğrencilerin tutumları arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Tablo incelendiğinde baba öğrenim durumu daha alt basamakta olan öğrencilerin tutum puan ortalamalarının göreceli olarak daha yüksek olduğu görülmektedir. Sosyal hayatın pek gelişkin olmadığı kırsal kökenli (yakın bir zaman diliminde il merkezine göç eden bireylerin) öğrencilerin coğrafyaya yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu söylenebilir.

SONUÇ

Bu çalışmada lise öğrencilerinin coğrafyaya yönelik tutumları incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin coğrafyaya yönelik tutumlarının okudukları liseye göre ve lisede okuduğu alana göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın en önemli sonuçlarından biri; kırsal kökenli öğrencilerin coğrafyaya yönelik tutumlarının daha olumlu olduğunun belirlenmiş olmasıdır. Zira öğrencilerin devam ettikleri okullara göre tutumları incelendiğinde şehrin varoşlarında yer alan ve kırsal kesimden sürekli göç alan bir alanı temsil eden Şeref Lisesi öğrencilerinin daha olumlu tutuma sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca gerek anne-baba öğrenim

durumuna göre ve gerekse kardeş sayısına göre tutumlara bakıldığında yine kırsal kökenliliği temsil eden grupların coğrafyaya yönelik tutumlarının diğer gruplara göre daha olumlu sonuçlar elde edilmiştir.

Kız ve erkek öğrencilerin coğrafyaya yönelik tutumları arasında erkek öğrenciler lehine fark bulunmuştur.

Öğrencilerin coğrafyaya yönelik tutumlarının ilköğretim diploma notlarına göre farklılık göstermediği bulunmuştur.

Öğrenciler kardeş sayılarına göre ve baba öğrenim durumlarına göre gruplara ayrıldığında kardeş sayısı fazla olan grubun ve baba öğrenim durumu alt basamakta olan grubun diğerlerine göre daha olumlu tutuma sahip oldukları sonucu elde edilmiştir. Bu durum, kır yerleşim ünitelerinde ikamet etmiş/ eden bireylerin veya kırsal kökenli aile çocuklarının coğrafya dersine yönelik ilgi ve tutumlarının daha gelişkin olduğunu ortaya koymaktadır.

KAYNAKLAR

Doğanay H. (2002). Coğrafya Öğretim Yöntemleri, İstanbul: Aktif Yayınevi.

Demirci, A. (2004). Coğrafi Bilgi Sistemlerinin İlk ve Ortaöğretim Coğrafya Derslerinde Kullanılmasının Önemi ve Yöntemi. 3rd GIS Days in Turkey (3.Coğrafi Bilgi Sistemleri Bilişim Günleri, Fatih Üniversitesi, 6-9 Eylül 2004, İstanbul).

Cüceloğlu, D. (1996). İnsan ve Davranış Psikolojinin Temel Kavramları. Remzi Kitapevi, İstanbul.

Demirel, Ö. (2003). Eğitim Sözlüğü (2.Baskı), Pegem yayıncılık, Ankara.

Demirkaya, H., Arıbaş, K. (2004). Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12; 179- 187.

Erden, M., Akman, Y. (1995). *Eğitim Psikolojisi: Gelişim Öğrenme Öğretme*. Ankara: Arkadaş Yayınları.

İnceoğlu, M. (2000). Algı Tutum İletişim. Ankara: İmaj Yayıncılık

Kaptan, S.(1998). Bilimsel Araştırmalar Ve İstatistik Teknikleri (11.Basım), Ankara

Karasar, N.(1999).Bilimsel araştırma Yöntemi, 9.Basım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Öncül, R.(2000). Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Özçelik, D.A. (1992). Ölçme Ve Değerlendirme, Ankara: Ösym Yayınları

Özçağlar, A. (2003). *Coğrafyaya Giriş*. Ankara: Hilmi Usta Matbaası. Ankara

Özgen, N., Bindak R., Birel, F. K., (2007). Coğrafya Dersine Yönelik Bir Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 13, s: 58- 64

Prelle, S., Solomon, J., (1996), 'Young People's General Approach to Environmental Issues in England and Germany,' *Compare* 26 (1), 91–101.

Stephen Pur- Ming Yeung (2004). Teaching Approaches in Geography and Students' Environmental Attitudes *The Environmentalist*, 24, 101–117, 2004

Tekin, H.(2000). Eğitimde Ölçme Ve Değerlendirme, Ankara: Yargı Yayınları.

EK – 1: ANKET FORMU

Bir araştırmaya veri toplamak amacıyla bu anket ile bilgilerinize başvurulmaktadır. Lütfen durumunuza uygun seçeneği (X) ile işaretleyiniz. Yardımlarınız için teşekkür ederiz.

Dr. Nurettin ÖZGEN

Siirt Üniv. Siirt Eğitim Fakültesi

1-Okulunuz Merkez Lisesi Şeref Lisesi Gazi Lisesi Siirt Lisesi

2- Cinsiyet Kız Erkek

3- Sınıfınız 9.Sınıf 10. Sınıf 11. Sınıf

4- Alanınız Fen TM Sosyal

5- İlköğretim Diploma Notunuz

2.00– 2. 50, 2.51- 3.00, 3.01- 3.50, 3.51- 4.00, 4.01- 4.50,
 4.51- 5.00

6- Kardeş Sayısı (siz dahil): 1- 2, 3- 4, 5- 6 7 +

7- Annenizin öğrenim durumu; Okuryazar değil; İlkokul; Ortaokul;
 Lise; Üniversite

8-Babanızın öğrenim durumu; Okuryazar değil; İlkokul; Ortaokul;
 Lise; Üniversite

Değerli Öğrenciler; Aşağıda Coğrafya dersi ile ilgili ifadeler vardır. Cümleleri okuyarak size uygun sütunu “X” ile işaretleyiniz. İşaretsiz cümle bırakmayınız.	Tamamen Katlıyorum	Çok Katlıyorum	Orta Derecede	Katlıyorum	Az Katlıyorum	Hiç Katılmıyorum

1- Derslerin içinde en sevimsiz olanı Coğrafyadır.					
2- Coğrafya ders saatlerinin daha fazla olması gerekir.					
3- Coğrafya beni huzursuz eden bir kelimedir.					
4- Coğrafya dersleri genellikle sıkıcı geçer.					
5- Coğrafya dersi çalışırken canım sıkılır.					
6- Coğrafya ile ilgili araştırma yapmak isterim.					
7- Coğrafya bana zevkli ve eğlenceli gelmiştir.					
8- Coğrafya denilince aklıma sıkıntı verici bir şeyler geliyor.					
9- Coğrafyayı hiçbir zaman sevmedim.					
10- Coğrafya Öğretmeni olmak isterdim.					
11- Coğrafyanın ileriki yıllarda karşıma çıkmasını istemem.					
12- Bir Coğrafyacı olmak isterdim.					
13- Coğrafya sevmediğim dersler arasında yer alır.					
14- Coğrafya öğrenmek mutluluk verici bir şeydir.					
15- Coğrafyaya karşı bir ilgimin olduğu söylenilemez.					
16- Coğrafya en zevk aldığım derslerden birisidir.					
17- Coğrafi olaylar çok ilgimi çeker.					
18- Coğrafya konuları insanı sıkıyor.					
19- Canım sıkıldığı zaman Coğrafya sorusu çözerim.					
20- Coğrafya ilgi alanıma girmiyor.					